

Gramophones Classical Music Awards
Topp tre 2020

KONSERTPROGRAM UKE 42/2020

**BEETHOVEN
FEST
4 - 23
OKTOBER**

Beethovens syvende

ONSDAG 14. TORSDAG 15. OG FREDAG 16. OKTOBER
KL. 19.30 I GRIEGHALLEN

 **BERGEN
FILHARMONISKE
ORKESTER**

BEETHOVENS SYVENDE

ONSDAG 14., TORSDAG 15. OG FREDAG 16. OKTOBER KL. 19.30 I GRIEGHALLEN

Edward Gardner dirigent

Nicolas Hodges klaver

Stefan Kölsch kåsør

Med forbehold om programendringer
på svært kort varsel.

Konserten torsdag kveld tas opp
av NRK og strømmes på Bergenphilive.no

SIMON STEEN-ANDERSEN (1976)

Konsert for klaver, sampler,
orkester og video (28')
(Norgespremiere)

Pause

LUDWIG VAN BEETHOVEN (1770-1827)

Symfoni nr. 7, A-dur, op. 92 (38')

Poco sostenuto – Vivace

Allegretto

Presto – Assai meno presto – Presto

Allegro con brio

Gode vibrasjoner!

Hva skjer i hjernen og i kroppen vår når musikk
overrasker oss? Introduksjon på engelsk ved
professor Stefan Kölsch.

Konserten arrangeres
med generøs støtte fra
Stiftelsen Kristian Gerhard Jebsen.

Fotografering og lydopptak er ikke tillatt under
konsertene med Bergen Filharmoniske Orkester. Egen
avtale for media. Tallene i parentes bak det enkelte
verk angir dets omtrentlige varighet i minutter

Edward Gardner er Bergen Filharmoniske Orkestres sjefdirigent, internasjonalt anerkjent som en av de fremste orkesterledere i sin generasjon. Hans kontrakt er nå forlenget til 2023. Gardner ble i 2019 utnevnt til sjefdirigent for London Philharmonic Orchestra fra 2021. Gardner er født i 1974, og fikk sin utdannelse fra universitetet i Cambridge og ved Royal Academy of Music i London. Etter avlagt eksamen ble han assistent for Sir Mark Elder ved Hallé-orkesteret i Manchester før han ble utnevnt til musikksejef ved Glyndebourne Touring Opera i 2004. Tre år senere fikk han den tilsvarende stillingen ved English National Opera, hvor han ble til våren 2015. I 2012 ble han tildelt Order of the British Empire for sin innsats for britisk musikk. Gardner dirigerer jevnlig i store operahus som Metropolitan i New York, La Scala i Milano, Paris-operaen og ved Glyndebourne Festival Opera. I vår leder han en ny produksjon av Janáčeks Kát'a Kabanova ved the Royal Opera House i London. Han har eksklusiv kontrakt med plateselskapet Chandos, og hans innspillinger har fått strålende kritikker. Med Bergen Filharmoniske Orkester har han spilt inn flere, blant annet en kritikerrost serie med musikk av Leoš Janáček, lovpriste innspillinger av Schönbergs Gurrelieder, Pelleas und Melisande og Erwartung, sanger av Sibelius med Gerald Finley, Grieg med Jean-Efflam Bavouzet, Berlioz' Grande Messe des Morts, Bartóks Ridder Blåskjegg's borg og symfonier nr. 1 og 3 av Brahms. Gardner har ledet Bergen Filharmoniske Orkester på flere suksessrike internasjonale turneer, med konserter på Edinburgh International Festival, BBC Proms samt i Hamburgs Elbphilharmonie og Amsterdams Concertgebouw.

Nicolas Hodges er britisk og er nå bosatt i Tyskland hvor han er professor ved musikkhøgskolen i Stuttgart. Hodges er opptatt av samtidsmusikk, og har samarbeidet med en rekke av vår tids viktigste komponister, som John Adams, Sir Harrison Birtwistle og Helmut Lachenmann. Flere komponister har dedisert verk til ham, som Thomas Adès, Gerald Barry, Elliott Carter og Wolfgang Rihm. Hodges opptrer jevnlig med verdens ledende orkestre som London Philharmonic Orchestra, City of Birmingham Symphony Orchestra og Los Angeles Philharmonic. Av dirigenter han har samarbeidet med kan nevnes Daniel Barenboim, François-Xavier Roth, Jukka-Pekka Saraste og Ryan Wigglesworth. Hodges førstegangsframførte Simon Steen-Andersens pianokonsert i 2014 med dirigenten François-Xavier Roth og SWR Orchester Freiburg Baden-Baden. Nicolas Hodges er en aktiv kammermusiker og har medvirket på en rekke innspillinger, som for eksempel Thomas Adès' pianokonsert in Seven Days, og fire soloplater på Wergo.

Stefan Kölsch er hjerneforsker og professor ved Institutt for biologisk og medisinsk psykologi, Det psykologiske fakultet, UiB. Han ble rekruttert av UiB i 2015 som Toppforsk professor, og er en verdensledende forsker på musikk og hjernen. Hans primære forskningsfelt er nevrovitenskap og eksperimentell psykologi. Han er kjent for sitt omfattende interdisiplinære arbeid og har medforfattet publikasjoner med nevrologer, immunologer, psykiatere, filosofer og musikologer. Han utga nylig boken «Gode vibrasjoner – Musikkens helsebringende kraft». Sammen med orkesteret vil han demonstrere at alle har sans for musikk, og vil avsløre hva som skjer i vår hjerne og kropp når musikk overrasker oss.

Virtuell dobbeltkonsert

Om sin klaverkonsert sier den danske komponisten Simon Steen-Andersen at i verket «konfronteres et nystemt klassisk koncertflygel med et ramponeret, næsten ødelagt no-name-instrument i en virtuel dobbeltkonsert: Solisten sidder overfor sin dobbeltgænger, der på videoptagelser spiller på et ødelagt flygel, nøjagtigt som det landede efter et fald på åtte meter. I konfrontationen med det ødelagte og forstemte klaver stilles koncertflyglet og symfoniorkestret i et anderledes lys, først som modsætning til, så i symbiose med det genopståede instrument i fælles udforskning af den udvidede klangpalette, for til sidst at give sig hen til den sarte poesi og skønhed i det imperfekte».

Simon Steen-Andersen er fra Odder syd for Århus. Han studerte komposisjon med Karl Aage Rasmussen, Mathias Spahlinger, Gabriel Valverde og Bent Sørensen i Århus, Freiburg, Buenos Aires og København fra 1998 til 2006, og var residenskomponist ved symfoniorkesteret i Ålborg i 2004-05 og ved Athelas Sinfonietta Copenhagen i 2006-07. Året etter gikk han over til å undervise, først ved akademiet i Århus, som gjesteprofessor ved Norges musikkhøgskole og siden 2018 som professor i komposisjon og musikkteater ved universitetet i Bern. Han er bosatt i Berlin.

For sine originale og kompromissløse komposisjoner har han oppnådd internasjonal anerkjennelse de siste årene. Hans komponistkarriere begynte i 1998 med en suite for ensemble og stykker for solocello, og siden er fortegnelsen over hans verker vokst til en liste på over femti komposisjoner. Hans musikk spenner fra rene instrumentalverker (hvor han ofte bruker elektroniske elementer) til videoinstallasjoner. Et verk som viser hans evne til å utfordre eksisterende konvensjoner er «Black Box Music» fra 2012 for solo

slagverk, «en forsterket boks» med kamera og diverse lydilder, femten instrumenter og video hvor slagverkeren er dirigent og ensemblet er spredt rundt blant tilhørerne, ledet av slagverkeren/dirigenten via en videoprojeksjon på podiet.

Allerede i 1999 ble Steen-Andersen prisbelønnet for sin strykekvartett, og siden er det blitt mange utmerkelser. Han var den første danske som fikk førstepris i konkurransen International Rostrum of Composers (2010). Tre år senere fikk han Carl Nielsens ærespris, og deretter fulgte Nordisk Råds musikkpris (for «Black Box Music») og SWRorkesterpris (for klaverkonserten) i 2014 og Mauricio Kagel Music Prize og Ernst von Siemens Composer's Prize i 2017.

Klaverkonserten fra 2014 ble urframført av Südwestdeutsche Rundfunks symfoniorkester i Baden-Baden og Freiburg under Donaueschinger Musiktage, med kveldens gjestepianist Stephen Hodges i solistrollen. Verket ble meget godt mottatt, og er senere blitt framført i en lang rekke europeiske byer.

Dionysisk impuls

En uvanlig konsertbegivenhet fant sted 8. desember 1813 i Wien-universitetets store auditorium, til inntekt for sårede soldater fra slaget ved Hanau, og med ny musikk av Ludwig van Beethoven på programmet. Størst oppsikt vakte nok «Wellingtons Sieg, oder die Schlacht bey Vittoria», opprinnelig skrevet for mekanikeren og oppfinneren Johann Nepomuk Mälzels «Panharmonikon» - en kjempemessig spilledåse - men arrangert for symfoniorkester av komponisten (verket ble framført av BFO i desember 2019).

I dag interesserer det mer at vinterkvelden i 1813 også omfattet urframførelsen av Beethovens syvende symfoni. Det var gått fem år siden han presenterte nr. 5 og 6 ved én og samme konsert. Skissebøker røper at han allerede før denne begivenheten var i arbeid med den neste i rekken, og da han komponerte Razumovsky-kvartettene i 1806 noterte han ideer som fant veien til den syvende symfoniens oppsiktsvekkende Allegretto.

Richard Wagner kalte symfonien «Dansens apoteose», og den engelske kritikeren Ernest Newman beskrev den som «en mektig dionysisk impuls, en sjelens guddommelige rus», noe som minner om Beethovens heller ubeskjedne replikk: «Musikk er vinen som beruser mennesket, og jeg er Bacchus som skjenker denne vidunderlige drikk!» Disse forsøkene på å skildre musikken med ord er inspirert av symfoniens enorme rytmiske vitalitet. Så gjennomgripende er det rytmiske element at det dominerer den tematiske utviklingen. Hver av satsene har sitt markante rytmiske mønster, og gjennom hele verket merkes komponistens ubøyelige trang til å forenkle, økonomisere og konsentrere sitt musikalske budskap.

De nevnte beskrivelsene sier imidlertid intet om storheten i den langsomme innledningen på over seksti takter – en slags prolog som til da var den lengste noen symfoni var blitt utstyrt med. Her kartlegger Beethoven ved hjelp av subtile modulasjoner toneartforløpet for hele verket. Materialet er forbausende enkelt, og med uforlignelig sans for spenning lar han Vivace-delen springe ut av introduksjonens siste åndedrag. Deretter utfolder satsens veldige energi seg, dominert av en enkelt rytme.

Beethoven forbløffet sine tilhørere i 1813 med en bevisst ustabil blåserakkord som begynnelse og slutt på annen sats, som

erstatte den tradisjonelle Adagio. En insisterende rytme preger også denne satsen, som begynner rolig, men som «stiger i styrke og omfang til den fyller hele det musikalske rom» (Lewis Lockwood). Denne satsen måtte ved urframførelsen gjentas etter at applausen «steg til ekstatisk høyde». Scherzoen er Beethovens mest eksalterte, og med finalens ustoppelige framdrift vender han tilbake til den ville, men velordnede bevegelsen fra første sats.

Symfonien viser en forbløffende klanglig utvikling fra musikken som gikk forut for den. Registeretersårriktatmanskulle tro Beethoven hadde tilført orkesteret nye instrumenter. Men det motsatte er tilfelle. Piccolofløyten, kontrafagotten og trombonene fra finalen i den femte er borte, og komponisten forlanger ikke en gang dobling av hornene. Til gjengjeld utnyttes det normale orkester fra Haydns og Mozarts tid på en revolusjonerende måte.

HANS H. ROWE

Gramophones Classical Music Awards
Topp tre 2020

TUSEN TAKK TIL ALLE SOM STEMTE

ENDELIG PÅ CD!

Edward Gardner og Bergen Filharmoniske Orkesters internasjonalt bejublete samarbeid med Stuart Skelton i Benjamin Brittens mektige mesterverk.

PETER GRIMES

«A version to cherish»

ALBUM OF THE WEEK, THE SUNDAY TIMES.

«It rarely sounded better»

CLASSICAL ALBUM OF THE WEEK, THE GUARDIAN

«Vil bli et referanseverk
blant Britten-innspillinger»

AFTENPOSTEN.

«En musikalsk begivenhet»

BERGENS TIDENDE

CD UTE NÅ

MED BEETHOVEN UT I NATUREN

LØRDAG 17. OKTOBER KL. 18.00 I GRIEGHALLEN
KL. 19.30 I GRIEGHALLEN

Edvard Grieg Kor med musikere fra Bergen Filharmoniske Orkester lot seg inspirere av naturen da de komponerte kveldens korprogram, som også er en reise gjennom korverk fra flere land i tidsspennet 1814 til 2011. I serien «Gode vibrasjoner» kåserer Stefan Kölsch på engelsk rundt temaet «Den musikalske hjernen – hvorfor en verden uten musikk vil være en verden uten mennesker?».

SKJEBNESYMFONIEN

ONSDAG 21, TORSDAG 22. OG FREDAG 23. OKTOBER
KL. 19.30 I GRIEGHALLEN

Beethovens skjebnesymfoni er med på listen over de ti mest spilt klassiske verk. Konserten innledes med Ralph Vaughan Williams' inderlig vakre serenade, mens vår solobratsjist Ilze Klava er solist i sin landsmann Peteris Vasks' bratsjkonsert. Stefan Kölsch innleder på engelsk over temaet «hvorfor blir vi beveget av stemmen, og særlig den syngende stemmen?»

BFUNG OG LEIF OVE ANDSNES

TORSDAG 29. OKTOBER KL. 19.30 I GRIEGHALLEN

Leif Ove Andsnes er et forbilde for mange musikere. For de unge musikerne i BFUNG er det både en ære og garantert en enorm inspirasjon når Andsnes nå spiller Mozart sammen med dem i Grieghallen. Eivind Aadland leder konserten som beveger seg fra Cherubinis sørgemarsj, via Mozarts delikate pianokonsert til en grotesk hekkesabbat i Berlioz' fantastiske symfoni.

LES MER OM KONserterNE PÅ WWW.HARMONIEN.NO

GRIEGHALLENS BILLETTKONTOR, 55 21 61 50, 10 – 17 (11 – 14) HARMONIENS KUNDETELEFON: 55 21 62 28, (9 - 15) WWW.HARMONIEN.NO

Trond Mohn

Bergens L&L Tidende

